

Asia C-6/24**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

4.1.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Juzgado de Primera Instancia de La Coruña (Espanja)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

19.12.2023

Hakija:

Abanca Corporación Bancaria S. A.

Vastapuoli:

WE

Pääasian kohde

Maksamismääräysmenettely, jossa luottolaitos perii kuluttajan kanssa tehdystä henkilökohtaisesta tai reaali- vakuudettomasta lainasopimuksesta syntynyttä rahavelkaa.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennenaikaista erääntymistä koskevan ehdon, joka on velan perinnän perusteena maksamismääräysmenettelyssä, mahdollinen toteaminen kohtuuttomaksi kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) kannalta. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetun arviointiperusteen, jonka mukaan ennenaikaista erääntymistä koskevien ehtojen kohtuuttomuutta arvioitaessa on otettava huomioon, säädetäänkö kansallisessa oikeudessa riittävästä ja tehokkaista keinoista, joiden avulla kuluttaja, johon tällaista ehtoa sovelletaan, voi välttää lainan irtisanomisen vaikutukset, ulottuvuuden tulkinta.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1 Onko ennenaikaista erääntymistä koskeva ehto, jossa määrätään mahdollisuudesta peruuttaa tai välttää ennenaikainen erääntyminen tietyn määräajan kuluessa, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 3 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan mukainen vai onko tästä mahdollisuudesta säädettävä erityisillä kansallisilla säännöksillä?
- 2 Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, mikä määräaika on kohtuullinen?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohta, 4 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta

Ennakkoratkaisupyyntöön perusteluissa mainitut unionin tuomioistuimen tuomiot

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

A) Kuluttajansuojalaki

Kuluttajien ja käyttäjien suojasta 19.7.1984 annetun yleisen lain 26/1984 (Ley General 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios) konsolidoitu toisinto hyväksyttiin kuluttajien ja käyttäjien suojasta annetun yleisen lain sekä muiden täydentävien lakien konsolidoidun toisinnon hyväksymisestä 16.11.2007 annetulla kuninkaan asetuksella nro 1/2007 (Real Decreto Legislativo 1/2007, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) (BOE nro 287, 30.11.2007, s. 49181).

Kuninkaan asetuksella nro 1/2007 hyväksytyn konsolidoidun toisinnon 82 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kohtuuttomina pidetään kaikkia sellaisia sopimusehtoja, joista ei ole erikseen neuvoteltu, sekä kaikkia käytäntöjä, jotka eivät perustu nimenomaiseen sopimiseen ja jotka lojaliteettiperiaatteen vastaisesti aiheuttavat kuluttajan ja käyttäjän vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

--

3. Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen tai toisen sopimuksen, josta se on riippuvainen, ehtoihin.

4. Edellä esitetystä huolimatta kohtuuttomina pidetään joka tapauksessa ehtoja, jotka 85–90 §:ssä tarkoitetulla tavalla

- a) sitovat sopimuksen elinkeinonharjoittajan tahtoon
- b) rajoittavat kuluttajan ja käyttäjän oikeuksia
- c) poistavat sopimuksen vastavuoroisuuden
- d) asettavat kuluttajalle tai käyttäjälle kohtuuttomat vakuudenantamisvelvollisuudet tai perusteettoman todistustaakan
- e) ovat suhteettomia sopimuksen tekemisen ja täyttämisen kannalta tai
- f) ovat toimivaltasääntöjen ja sovellettavan oikeuden sääntöjen vastaisia.”

B) Siviiliprosessilaki

Maksamismääräysmenettelyn osalta siviiliprosessilain (Ley 1/200, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil) 815 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos vaadittu saatava perustuu yrityksen tai elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan tai käyttäjän väliseen sopimukseen, Letrado de la Administración de Justicia [(tuomioistuimen kirjaamo)] on ennen maksamismääräyksen antamista ilmoitettava asiasta tuomioistuimelle, jotta tämä kykenee arvioimaan, onko jokin hakemuksen tai vaadittavan summan määrittämisen perustana olevista sopimusehdoista mahdollisesti kohtuuton.

Tuomioistuimen on tutkittava viran puolesta, voidaanko jotain hakemuksen tai vaadittavan summan määrittämisen perustana olevista sopimusehdoista pitää kohtuuttomana. Jos se arvioi, että jotain sopimusehtoa voidaan pitää tällaisena, sen on kuultava sopimuspuolia viiden päivän kuluessa. Se ratkaisee asian näitä kuultuaan määräyksellä seuraavien viiden päivän kuluessa. – –”

Siviiliprosessilain luvussa ”Kiinnitettyä ja pantattua omaisuutta koskevan täytäntöönpanon erityispiirteet” olevassa **693 §:n 3 momentissa** säädetään, että erissä takaisin maksettavan lainan ennaikaisesta eräännyttämisestä tehty päätös voidaan ”peruuttaa”, mutta vain tilanteessa, jossa on kyse kiinnitetyn ja pantatun omaisuuden ulosmittauksesta, ja edellyttäen, että tämä omaisuus muodostuu velallisen vakinaisesta asunnosta. Kyseisessä pykälässä, jossa on viittaus kiinteistöluottoa koskevista sopimuksista 15.3.2019 annetun lain 5/2019 (Ley 5/2019, de 15 de marzo, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario) 24 §:ään, säädetään myös tavasta, jolla määritetään, miten suuri osuus lainasta on vähintään täytynyt jäädä maksamatta, jotta laina voidaan määrätä eräännyttämään ennaikaisesti. Tässä vähimmäisrajoja koskevassa säännöksessä viitataan

ainoastaan kiinnelainoihin, eikä sitä sovelleta henkilökohtaisiin tai reaalivakuudettomiin lainoihin.

C) Ennakkoratkaisupyyntöön perusteluissa mainitut Tribunal Supremón (ylin tuomioistuin, Espanja) tuomiot

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 3 Riita-asian asianosaiset eli luottolaitos ja kuluttaja tekivät 5.7.2022 sopimuksen 10 600 euron lainasta, joka oli maksettava takaisin 60 kuukausierässä. Kukin erä oli 231,53 euroa, ja siihen sisältyi lyhennys ja korko. Lainan oli määrä erääntyä lopullisesti 1.8.2027.
- 4 Sopimukseen sisältyvässä yleisessä ehdossa 13 määrätään seuraavaa:
- ”PÄÄTTÄMINEN: Jos tämän sopimuksen mukaiset velvoitteet jätetään täyttämättä, LAITOS voi määrätä lainan erääntymään ennaikaisesti ja vaatia sekä jo erääntyneen että erääntyvän lainapääoman välitöntä takaisinmaksua sekä mahdollisten muiden saataviensa maksamista seuraavissa tapauksissa: 1. Lainan maksamatta jättäminen, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät samanaikaisesti: a) LAINANAOTTAJA on jättänyt osan lainapääomasta tai koroista maksamatta, b) erääntyneiden maksamattomien kuukausierien määrä on vähintään i) 3 prosenttia myönnetystä lainapääomasta, jos maksuviivästys on tapahtunut ennen laina-ajan puoliväliä, ii) 7 prosenttia myönnetystä lainapääomasta, jos maksuviivästys on tapahtunut laina-ajan puolivälin jälkeen, c) lainanantaja on lähettänyt LAINANOTTAJALLE maksukehotuksen, antanut hänelle vähintään kuukauden aikaa noudattaa kehotusta ja ilmoittanut hänelle, että jos tätä määräaika ei noudateta, lainan jäljellä oleva pääoma määrätään kokonaisuudessaan takaisin maksettavaksi – –”
- 5 Kyseisen ehdon nojalla luottolaitos määräsi lainan erääntymään ennaikaisesti 1.9.2023 ja teki 13.10.2023 ennakkoratkaisua pyytävälle tuomioistuimelle maksamismääräyshakemuksen, jolla se vaati saataviaan seuraavasti eriteltyinä: a) erääntymätön pääoma: 8 776,33 euroa; b) maksamatta jätetty pääoma: 1 148,20 euroa ja c) maksamatta jätetyt tavanomaiset korot: 702,85 euroa.

Pääasian asianosaisten keskeiset lausumat

- 6 Luottolaitos toteaa, että lainanottajalle annettu yhden kuukauden määräaika, jonka kuluessa maksamismääräystä on noudatettava, on lainan ennaikaisen erääntymisen määräämiselle asetettu edellytys eikä mikään erääntymisilmoituksen lähettämisen jälkeen käytettävä oikeus.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 7 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa kansallisen oikeuskäytännön ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön (Tribunal Supremon tuomio 9.6.2008, 273/2020; tuomio 4.6.2008, 506/2008; tuomio 15.11.2021, 788/2021 ja tuomio 28.2.2023, 331/2023, sekä unionin tuomioistuimen tuomio 14.3.2013, Aziz, C-415/11 ja tuomio 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14) ja Espanjan lainsäädännön perusteella, etteivät ennenaikaista erääntymistä koskevat ehdot itsessään ole pätemättömiä mutta että ne voivat olla kohtuuttomia edellä mainitussa oikeuskäytännössä ja lainsäädännössä mainituissa olosuhteissa. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan oikeuskäytännössä vahvistetut perusteet sen määrittämiseksi, onko ennenaikaista erääntymistä koskeva ehto kohtuuton, ovat samat riippumatta siitä, onko kyse kiinnelainasta vai (kuten käsiteltävässä asiassa) henkilökohtaisesta lainasta.
- 8 Erityisesti 14.3.2013 annetun tuomion Aziz (C-415/11), joka koskee kiinnelainaa, 73 kohdassa todetaan seuraavaa:
- ”Ensinnäkin pitkäkestoisissa sopimuksissa käytettävästä sopimusehdosta, joka koskee ennenaikaista erääntymistä sillä perusteella, että velallinen on jättänyt sopimusvelvoitteensa täyttämättä lyhyen ajanjakson aikana, on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on – – tarkastettava muun muassa, [i] riippuuko elinkeinonharjoittajan mahdollisuus määrätä koko laina erääntymään siitä, että kuluttaja laiminlyö **velvoitteen, joka on kyseisessä sopimussuhteessa olennainen**, [ii] onko kyseisestä mahdollisuudesta määrätty sellaisia tilanteita varten, joissa **laiminlyönti on riittävän vakava** lainasopimuksen keston ja lainan määrään nähden, [iii] onko tällainen mahdollisuus **poikkeus alalla sovellettavista säännöistä** ja [iv]) säädetäänkö **kansallisessa oikeudessa riittävästä ja tehokkaista keinoista**, joiden avulla kuluttaja, johon tällaista ehtoa sovelletaan, voi välttää mainitun lainan irtisanomisen vaikutukset.”
- 9 Nämä arviointiperusteet on vahvistettu unionin tuomioistuimen 26.1.2017 antamassa tuomiossa Banco Primus (C-421/14), jonka 67 kohdassa täsmennetään, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdyn sopimuksen sopimusehdon mahdollisen kohtuuttomuuden tutkinnassa ”on otettava huomioon – – [erityisesti] kaikki sopimuksen tekemiseen liittyvät olosuhteet”.
- 10 Unionin tuomioistuimen 8.12.2022 antaman tuomion Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest (C-600/21) 35 kohdassa selvennettiin, että edellä mainitut sopimusehdon kohtuuttomuuden arviointiperusteet ”eivät ole kumulatiivisia eivätkä vaihtoehtoisia, vaan ne on ymmärrettävä osana kaikkia asianomaisen sopimuksen tekoon liittyviä olosuhteita, joita kansallisen tuomioistuimen on tutkittava”.
- 11 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä oleva ennenaikaista erääntymistä koskeva ehto täyttää edellytyksen i, eli kyse on

olennaisen veloitteen laiminlyönnistä, koska lainan takaisinmaksu on lainasopimuksen olennainen velvoite, ja edellytyksen ii, eli laiminlyönti on riittävän vakava, koska maksamatta jätetty määrä ylittää tietyn [lain 5/2019 24 §:n 1 momentin b kohdan ii alakohdassa vahvistetun] vähimmäisrajan.

- 12 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on sitä vastoin epävarma toisesta oikeuskäytäntöön perustuvasta edellytyksestä eli siitä unionin tuomioistuimen vaatimuksesta, jonka mukaan käytössä on oltava mekanismeja, joiden avulla kuluttaja voi välttää lainan ennaikaisen erääntymisen. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että edellä mainittujen edellytysten i ja ii lisäksi myös edellytyksen iv on täyttyvä – eli kansallisessa oikeudessa on säädettävä riittävistä ja tehokkaista keinoista, joiden avulla kuluttaja, johon tällaista ehtoa sovelletaan, voi korjata lainan ennaikaisen erääntymisen vaikutukset tai, kuten Tribunal Supremon 23.12.2015 antamassa tuomiossa 705/2015 ja 18.2.2016 antamassa tuomiossa 79/2016 todetaan, kuluttajan on voitava välttää ehdon soveltaminen korjaamalla tilanne huolellisella menettelyllä.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että Espanjan prosessioikeudessa (siviiliprosessilain 693 §:n 3 momentti) ennaikaisen erääntymisen ”peruuttaminen” sallitaan ainoastaan hyvin tiukoin edellytyksin (vain kiinnitetyn tai pantatun omaisuuden ulosmittausmenettelyssä ja siinäkin vain silloin, kun ulosmitattava omaisuus muodostuu velallisen vakinaisesta asunnosta). Näin ollen se katsoo, että muissa tapauksissa – kuten käsiteltävässä asiassa, jossa lainasopimuksen vakuutena ei ole kiinteistökiinnitystä ja jossa saatavaa peritään maksamismääräysmenettelyssä –, unionin tuomioistuimen vaatimus sellaisten keinojen olemassaolosta, joiden avulla kuluttaja voi välttää lainan irtisanomisen vaikutukset tai estää lainan ennaikaisen erääntymisen, ei välttämättä täyty.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii, onko niin, että jotta näiden keinojen olemassaoloa koskeva vaatimus täytyisi ja jotta sopimusehto ei olisi kohtuuton, peruuttamismahdollisuudesta on säädettävä **laissa** (edellä mainituissa unionin tuomioistuimen tuomioissa viitataan ”**kansalliseen oikeuteen**”, mikä direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdan mukaan voisi tarkoittaa sitä, että jäsenvaltioiden asiana on säätää näistä keinoista), vai onko riittävää, että niistä määrätään **sopimuksessa itsessään**. Toisin sanoen, jos ennaikaista erääntymistä koskevassa ehdossa määrätään, että kuluttaja voi välttää jo ilmoitetun ennaikaisen erääntymisen vaikutuksilta tai estää ennaikaisen erääntymisen edellyttäen, että hän maksaa saatavan tietyn määräajan kuluessa, onko tämä riittävää oikeuskäytäntöön perustuvan vaatimuksen täyttämiseksi? Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää täsmentämään, mikä on kohtuullinen velan maksamiselle asetettu määräaika.